

Sygn. akt III Ca 1235/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędziowie: SO Magdalena Balion - Hajduk (spr.)

SR (del.) Roman Troll

Protokolant Paulina Kozioł

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2015 r. na rozprawie sprawy

z wniosku L. P.

z udziałem L. F., H. F., I. S., G. P., R. P., W. W.

o częściowy dział spadku po E. P.

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu - Zdroju

z dnia 12 maja 2015 r., sygn. akt I Ns 471/14

postanawia:

oddalić apelację.

SSR del. Roman Troll SSO Tomasz Pawlik SSO Magdalena Balion - Hajduk

Sygn. akt: III Ca 1235/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 12 maja 2015r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju ustalił, iż w skład spadku po E. P. zmarłej 29 lipca 1983r. w J., ostatnio stale zamieszkałej w J., po której prawa do spadku zostały stwierdzone prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju z dnia 22 listopada 2012r., sygn. I Ns 1050/12 wchodzi prawo własności nieruchomości opisanej w KW Nr (...) Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju o wartości 90 000 zł, prawo własności nieruchomości opisanej w KW Nr (...) Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju o wartości 42 000 zł i dokonał częściowego działu spadku w ten sposób, że prawo własności nieruchomości opisanej w KW Nr (...) Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju przyznał na rzecz uczestniczki postępowania I. S., z domu P., córki A. i E., zaś prawo własności nieruchomości opisanej w KW Nr (...) Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju przyznał wnioskodawcy L. P., synowi A. i E. oraz zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy 2000 zł tytułem dopłaty płatne w terminie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia płatności i zniósł wzajemnie koszty postępowania pomiędzy uczestnikami postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że spadek po E. P. zmarłej w dniu 29 listopada 1983r. na podstawie dziedziczenia ustawowego nabyły jej dzieci I. S., M. F. i L. P. po 1/3 części spadku każdy z nich, zaś spadek po M. F., zmarłej 28 maja 2013r. w

B., na podstawie dziedziczenia ustawowego nabyły jej dzieci - L. F., H. F., R. P., G. P. i W. W., każdy z nich po 1/5 części spadku.

W skład spadku po E. P. wchodzi m.in. nieruchomość zabudowana o wartości 90 000 zł opisana w KW Nr (...) oraz nieruchomość niezabudowana o wartości 42 000 zł opisana w KW Nr (...) Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju. Uczestniczka postępowania I. S. zamieszkuje w budynku posadowionym na nieruchomości opisanej w KW Nr (...) Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju. Wnioskodawca zamieszkuje w jej sąsiedztwie. (...) opisane we wniosku nie stanowią gospodarstwa rolnego.

Sąd Rejonowy na podstawie art. 684 k.p.c. ustalił skład i wartość spadku ulegającego podziałowi. Wartość obu nieruchomości Sąd ustalił według stanu z chwili otwarcia spadku oraz cen i dowodów aktualnych w chwili dokonania działu zgodnie z art. 924 i 925 k.p.c. kierując się przy tym zgodnymi oświadczeniami uczestników postępowania, którymi był związany na kwoty odpowiednio 90 000 zł i 42 000 zł.

Sąd Rejonowy, dokonując częściowego działu spadku, przyznał na własność uczestniczki postępowania I. S. nieruchomość zabudowaną o wartości 90 000 zł i na rzecz wnioskodawcy L. P. nieruchomość niezabudowaną o wartości 42 000 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że nie mógł uwzględnić żądania wnioskodawcy dotyczącego przyznania prawa własności obu nieruchomości albo jemu, albo uczestniczce postępowania I. S., gdyż zasadą jest dokonanie działu spadku w naturze (art. 211 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.), a jedynie gdyby rzeczy wchodzących w skład spadku nie można byłoby podzielić wówczas możliwy byłby dział spadku poprzez przyznanie jej jednemu z nich. W niniejszym postępowaniu podziałem objęte były dwie odrębne rzeczy, to jest dwie odrębne nieruchomości niebędące gospodarstwem rolnym.

Przyznając uczestniczce postępowania prawo do nieruchomości zabudowanej, Sąd wziął pod uwagę, iż uczestniczka zamieszkuje w budynku położonym na tej nieruchomości, co w sposób naturalny uzasadnia przyznanie jej prawa do tej nieruchomości, przy uwzględnieniu, iż wnioskodawca realizuje w inny sposób swoje potrzeby mieszkaniowe, zamieszkując w budynku położonym na sąsiedniej nieruchomości.

Przyznając wnioskodawcy prawo własności nieruchomości niezabudowanej o wartości 42 000 zł. Sąd Rejonowy na podstawie art. 623 zd. 2 k.p.c. i art. 212 k.c. w zw. z art. 688 k.p.c. tytułem dopłaty zasądził na jego rzecz kwotę 2 000 zł od uczestniczki postępowania, biorąc pod uwagę, że żądanie wnioskodawcy ograniczało się do kwoty 44000zł, wobec czego brak było podstaw do przyznania mu dopłaty przewyższającej jego udział w składnikach majątkowych podlegających działowi, mimo zrzeczenia się przez uczestników postępowania L. F., G. P., R. P., W. W. i H. F. spłat z tytułu częściowego działu spadku. Sąd Rejonowy podkreślił także, że zarzut wnioskodawcy, iż połączenie obu nieruchomości i przyznanie mu ich łącznie byłoby dlań korzystne, gdyż mógłby „działać przeciwko sąsiadom i instytucjom takim jak wodociągi nie mógł być uwzględniony, gdyż takowy cel nie jest przewidziany ustawą jako przesłanka dokonania sposobu działu spadku, a nadto stosowne działania w tym względzie w razie ewentualnego naruszenia praw spadkobierców przez te osoby wnioskodawca mógł dotychczas podejmować w ramach czynności zachowawczych (art. 209 k.c.), a w braku zgody pozostałych spadkobierców domagać się upoważnienia do dokonania ich czynności przez Sąd (art. 201 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.).

Wnioskodawca w apelacji zarzucił naruszenie przepisów postępowania to jest art. 230 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne i niezajdujące oparcia w materiale dowodowym uwzględnienie sytuacji majątkowej uczestniczki postępowania, w tym w szczególności ustalenie, że nie dysponuje ona świadczeniami i oszczędnościami pozwalającymi na rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z żądaniem wnioskodawcy, a także że uczestniczka nie ma alternatywnego sposobu realizacji swoich potrzeb mieszkaniowych, podczas gdy sytuacja ta nie została przez sąd ustalona z przyczyn leżących po stronie samej uczestniczki postępowania, która nie stawiała się na termin rozprawy, a wnioskodawca złożył zeznania, zgodnie z którymi uczestniczka zbyła nieruchomość, która przypadła jej po zmarłym mężu i zapewne dysponuje z tego tytułu stosownymi środkami, naruszenie przepisu art. 321 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez ich zastosowanie i ograniczenie wysokości spłaty do kwoty 2 000zł, mimo że wniosek co do spłaty w kwocie 44 000 zł został złożony wyłącznie w ramach pierwotnego żądania wniosku, zgodnie z którym przedmiotem

podziału miał być wyłącznie udział w spadku przypadający wnioskodawcy i polegać na przyznaniu udziałów na rzecz uczestniczki postępowania, a każde inne rozstrzygnięcie z uwzględnieniem podziału udziałów przypadających na rzecz spadkobierców M. F., zgodnie z deklaracją samych spadkobierców winno uwzględnić stosunkowe rozdzielanie spłaty udziałów pomiędzy wnioskodawcą, a uczestniczką postępowania I. S. w sposób uwzględniający to, że spadkodawcy ci wskazali stronę, która miałaby uzyskać od nich nieodpłatne przysporzenie. Zarzucił też naruszenie przepisów prawa materialnego- to jest art. 211 k.c. w związku z art. 212 § 2 k.c. i w związku z art. 1035 k.c. przez dokonanie działu spadku w naturze, a taki podział uznać należy za sprzeczny z przepisem art. 212 § 2 k.c. jak również ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa, a ponadto z uwagi na przyjętą przez strony wycenę nieruchomości, udziały w spadku przysługujące stronom oraz oświadczenia spadkobierców zmarłej M. F. stwierdzić można, iż rzecz nie nadaje się podzielić w sposób przyjęty przez sąd oraz przyznanie wnioskodawcy prawa własności nieruchomości wbrew składanym przez niego wnioskom.

Wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez przyznanie prawa własności nieruchomości na rzecz wnioskodawcy ze spłatą na rzecz uczestniczki ewentualnie przez przyznanie prawa własności obu nieruchomości na rzecz uczestniczki ze spłatą na rzecz wnioskodawcy oraz zasądzenie kosztów postępowania ewentualnie o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Uczestnicy postępowania H. F., L. F. w odpowiedzi na apelację oświadczyli, że przychylają się do stanowiska wnioskodawcy i wnoszą o przyznanie mu obu nieruchomości za ewentualne spłatą na rzecz I. S. oraz aby ich udział w nieruchomościach był przyznany na rzecz L. P. bez spłat na ich rzecz.

Uczestniczka postępowania I. S. wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie mogła odnieść skutku. Odnosząc się do zarzutów apelacji wskazać należy, iż żaden z podniesionych zarzutów nie zasługuje na uwzględnienie. Jak wynika z oświadczenia uczestniczki I. S. złożonego w toku postępowania odwoławczego, dom w którym mieszka, a który jest położony na nieruchomości jej przyznanej w zaskarżonym postanowieniu jest jej jedynym miejscem zamieszkania, sama utrzymuje się z emerytury i nie ma środków na spłatę wyższą niż określona przez Sąd Rejonowy na rzecz wnioskodawcy, a zatem wnioski co do terminu do spłaty oraz co do sposobu podziału majątku spadkowego Sądu Rejonowego znajdują oparcie w aktach sprawy, w stanowiskach uczestniczki. Ponadto w toku postępowania przed Sądem Rejonowym uczestniczka I. S. złożyła oświadczenie, w którym stwierdziła, iż w wyniku działu spadku chce zostać właścicielką działki zabudowanej budynkiem mieszkalnym i nie chce otrzymać pozostałej nieruchomości.

Pozostali uczestnicy złożyli oświadczenia, iż nie domagają się żadnych spłat z tytułu działu spadku, nie chcą otrzymać nieruchomości opisanej we wniosku, ponadto uczestnicy G. P., W. W., R. P., L. F. złożyli także pisemne oświadczenia, iż nie wnoszą o przyznanie na swoją rzecz nieruchomości lub udziałów nieruchomości, jak również nie wnoszą o przyznanie na swoją rzecz spłat lub dopłat od innych uczestników i nie zgłaszają też wniosków co do tego komu mają zostać przyznane nieruchomości wchodzące w skład spadku (oświadczenia k. 85, 93,94, 95,96, 97). W tym stanie rzeczy zarzut, iż spadkobiercy ci wskazali stronę, która miałaby uzyskać od nich nieodpłatne przysporzenie nie znajduje potwierdzenia i jest sprzeczny z ich stanowiskiem reprezentowanym w toku postępowania. Wobec takich stanowisk Sąd nie mógł przypadających na rzecz pozostałych uczestników udziałów i spłat uwzględnić w zaskarżonym postanowieniu i prawidłowo stosownie do przypadających wnioskodawcy i uczestniczce postępowania udziałów wynoszących w majątku spadkowym po 44 000zł, zasądził wnioskodawcy dopłatę w wysokości 2 000zł, po przyznaniu mu nieruchomości o wartości 42 000zł. .

Zgodnie z art. art. 211 k.c. w związku z 1035 k.c. art. 212 § 2 k.c. i w związku z art. 1035 k.c. każdy ze spadkobierców może żądać, ażeby dział spadku nastąpił przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości.

Art. 212 § 1 i 2 k.c. stanowi natomiast, że jeżeli zniesienie współwłasności następuje na mocy orzeczenia sądu, wartość poszczególnych udziałów może być wyrównana przez dopłaty pieniężne. Przy podziale gruntu sąd może obciążyć poszczególne części potrzebnymi służebnościami gruntowymi. Rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

W toku postępowania żaden z uczestników, a także sam wnioskodawca nie podnosili zarzutu, że dwie odrębne nieruchomości będące przedmiotem działu spadku z jakichkolwiek przyczyn nie dają się podzielić. Wnioskodawca wskazywał co prawda takie powody jak to że mógłby „działać przeciwko sąsiadom i instytucjom takim jak wodociągi, ale słusznie sąd pierwszej instancji podniósł, że takie przyczyny nie stanowią przesłanek dokonania podziału zgodnie z żądaniem wnioskodawcy, nie zasługują także na aprobatę z powodu ich sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

W takim stanie faktycznym i prawnym Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji i podkreśla, iż nie ma przesłanek ani prawnych ani faktycznych dla przyznania wnioskodawcy obu nieruchomości. W toku postępowania przed Sądem Rejonowym, ale także w toku postępowania odwoławczego wnioskodawca nie wykazał, że z nieruchomości niezabudowaną wiążą się jakieś dalsze koszty na przykład rozgraniczenia, także że obie nieruchomości stanowią gospodarczą całość. Te twierdzenia padły po raz pierwszy na rozprawie odwoławczej i nie zostały niczym poparte.

Sąd Okręgowy, mając powyższe na uwadze na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSR del. Roman Troll SSO Tomasz Pawlik SSO Magdalena Balion - Hajduk